

2001 YILI OCAK- EKİM DÖNEMİ

ÖDEMELER DENGESİ GELİŞMELERİ

Ödemeler Dengesi Gelişmelerine ilişkin ayrıntılı tablolar, <http://www.tcmb.gov.tr> internet adresinde, "[Yayınlar/Sürelî Yayınlar/Türkiye'nin Ödemeler Dengesi İstatistikleri](#)" başlıkları altında yer almaktadır.

2001 yılı Ocak-Ekim döneminde ödemeler dengesi gelişmelerine ilişkin başlıca hususlar aşağıda sunulmaktadır:

A- CARİ İŞLEMLER

Bir önceki yılın aynı dönemi ile karşılaştırıldığında, 2001 yılı Ocak-Ekim döneminde dış ticaret açığı % 77,5 oranında azalarak 4.163 milyon ABD doları olmuştur. Bu gelişmenin ardındaki başlıca neden;

- ihracat gelirlerinin % 13,1,,
- bavul ticaretinin % 6,4 artması,
- ithalat harcamalarının (CIF) % 24,5 oranında azalmasıdır.

Diğer taraftan, 2001 yılı Ocak-Ekim döneminde, diğer mal ve hizmetler ile karşılıksız transferlerden elde edilen net gelirler % 32,7 oranında azalarak 7.333 milyon ABD doları olmuştur.

Sonuç olarak, 2000 yılı Ocak-Ekim döneminde 7.598 milyon ABD doları açık veren cari işlemler dengesi, 2001 yılı Ocak-Ekim döneminde 3.170 milyon ABD doları fazla vermiştir.

1- Dış Ticaret

2000 yılı Ocak-Ekim döneminde, 2.395 milyon ABD doları tutarında **bavul ticareti** gelirinin de ilave edilmesiyle 26.023 milyon ABD doları olarak gerçekleşen **ihracat (FOB)** gelirleri, 2001 yılı Ocak-Ekim döneminde 2.548 milyon ABD doları tutarındaki **bavul ticaretinin** katkısı ile 28.905 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. 2000 yılı Ocak-Ekim döneminde 1.685 milyon ABD doları tutarındaki **altın ithalatı** da dikkate alındığında, **ithalat (FOB)** harcamaları 44.517 milyon ABD dolarına ulaşırken, 2001 yılı Ocak-Ekim döneminde, 781 milyon ABD doları tutarındaki **altın ithalatı** da dahil olmak üzere, **ithalat (FOB)** harcamaları 33.068 milyon ABD dolarına düşmüştür.

Bu gelişmeler sonucunda, 2000 yılı Ocak-Ekim döneminde 18.494 milyon ABD doları olan **dış ticaret açığı**, 2001 yılı Ocak-Ekim döneminde % 77,5 oranında azalışla 4.163 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

(Milyon ABD doları)	Ocak- Ekim 2000	Ocak- Ekim 2001	% Değişim
İhracat FOB	26.023	28.905	11,1

Bavul ticareti	2.395	2.548	6,4
İthalat FOB	-44.517	-33.068	-25,7
Altın ithalatı	-1.685	-781	-53,7
Dış Ticaret Açığı	-18.494	-4.163	-77,5

2-Diğer Mal ve Hizmet Gelir ve Giderleri ile Karşılıksız Transferler

Diğer mal ve hizmet gelirleri ana başlığı altında yer alan **turizm gelirleri**, bir önceki yılın aynı dönemine göre % 8,3 oranında artarak, 7.437 milyon ABD doları olmuştur. **Faiz gelirleri** söz konusu dönemler itibariyle % 6 oranında artarak 2.329 milyon ABD doları olmuştur. **Diğer mal ve hizmet gelirleri** ise bir önceki yılın aynı dönemine göre % 37,5 oranında azalarak 6.162 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

Öte yandan **diğer mal ve hizmet giderleri** incelendiğinde; **faiz giderlerinin** % 22,5, **turizm giderlerinin** % 3 oranında artmasına karşın, **diğer mal ve hizmet giderleri** % 26,9 oranında azalmış ve sonuç olarak bu kalemler sırasıyla 5.913, 1.587 ve 4.323 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

2001 yılı Ocak-Ekim döneminde, **karşılıksız transferler** kalemi içerisinde yer alan işçi gelirleri % 37,4 oranında azalarak, 2.358 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

B- SERMAYE HAREKETLERİ

2001 yılı Ocak-Ekim döneminde **sermaye hareketlerindeki (rezerv hariç)** gelişmeler aşağıda özetlenmiştir:

Doğrudan yatırım işlemlerinde, yurtdışında yerleşik kişilerin yurtiçinde yaptıkları net yatırım bir önceki yılın aynı dönemine göre 2.440 milyon ABD doları artarak 3.029 milyon ABD doları olarak gerçekleşirken; yurtiçinde yerleşik kişilerin yurtdışında yaptıkları net yatırım 369 milyon ABD doları azalarak 382 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Sonuç itibariyle, **doğrudan yatırımlar** net 2.647 milyon ABD doları giriş göstermiştir.

Portföy yatırımları kalemine ilişkin gelişmeler incelendiğinde; uluslararası sermaye piyasalarından, 2000 yılı Ocak-Ekim döneminde 5.954 milyon ABD doları tutarında **tahvil ihracı yoluyla net borçlanma gerçekleştirilirken**, 2001 yılı Ocak-Ekim döneminde 172 milyon ABD doları tutarında net geri ödeme gerçekleştirilmiştir.

Diğer taraftan, **menkul kıymet yatırımlarında** yurtiçinde yerleşiklerin yurtdışında menkul değer alım-satımlarının, söz konusu dönemler itibariyle sırasıyla 730 milyon ABD doları ve 181 milyon ABD doları **net** alımla sonuçlandığı gözlenmiştir.

Buna karşın, yurtdışında yerleşiklerin net menkul değer alım-satımlarının, aynı dönemlerde sırasıyla 682 milyon ABD doları net **alım** ve 3.717 milyon ABD doları net **satım** gösterdiği gözlenmektedir.

Sonuç olarak, **portföy yatırımları**, 2000 yılı Ocak-Ekim döneminde 6.059 milyon ABD doları net giriş, 2001 yılı Ocak-Ekim döneminde ise 4.070 milyon ABD doları tutarında net çıkışla sonuçlanmıştır.

Uzun vadeli sermaye hareketlerinde 2000 yılı Ocak-Ekim döneminde 3.201 milyon

ABD doları net giriş olurken, 2001 yılı Ocak-Ekim döneminde 585 milyon ABD doları net çıkış gerçekleşmiştir.

Bu başlık altında yer alan kalemlerden; **uzun vadeli döviz kredisi kullanımları** 13.689 milyon ABD dolarından 10.231 milyon ABD dolarına düşmüş olup, söz konusu azalış, diğer sektörlerin ve bankaların borçlanmasındaki sırasıyla 2.866, 830 milyon ABD dolarlık azalıştan kaynaklanmıştır.

Anapara geri ödemeleri 2001 yılı Ocak-Ekim döneminde, 11.032 milyon ABD dolarından 11.248 milyon ABD dolarına çıkmıştır.

Kredi mektuplu döviz tevdiat hesaplarında, söz konusu dönemler itibariyle net olarak sırasıyla 544 milyon ABD doları ve 432 milyon ABD doları artış gözlenmiştir.

Kısa vadeli sermaye hareketleri-Varlıklar bölümünün, **verilen krediler** kaleminde 2000 yılı Ocak-Ekim döneminde 59 milyon ABD doları tutarında kredi geri dönüşü olduğu, 2001 yılı Ocak-Ekim döneminde ise 644 milyon ABD doları tutarlarında yurtdışına kredi açıldığı gözlenmektedir. **Bankaların yurtdışı muhabirleri nezdindeki döviz mevcutları** kaleminde, 2000 yılı Ocak-Ekim döneminde 1.009 milyon ABD doları artış, 2001 yılının aynı döneminde 2.668 milyon ABD doları azalış gözlenmiştir.

Kısa vadeli sermaye hareketleri-Yükümlülükler toplam olarak incelendiğinde, 2000 yılı Ocak-Ekim döneminde 4.600 milyon ABD doları artış, 2001 yılı Ocak-Ekim döneminde ise 9.843 milyon ABD doları azalış gözlenmiştir. Bunun içerisinde, **Bankalarca sağlanan krediler** kaleminde 2000 yılı Ocak-Ekim döneminde net 3.639 milyon ABD doları kullanım gerçekleşirken, 2001 yılı Ocak-Ekim döneminde net 6.083 milyon ABD doları geri ödeme gerçekleşmiştir.

Diğer sektörlerle ait **Ticari krediler** kaleminde 2000 yılı Ocak-Ekim döneminde net 1.231 milyon ABD doları kullanım, 2001 yılı Ocak-Ekim döneminde ise net 1.701 milyon ABD doları geri ödeme gerçekleşmiş; **Nakit döviz kredilerinde** 2000 yılı Ocak-Ekim döneminde net 84 milyon ABD doları, 2001 yılı Ocak-Ekim döneminde ise net 341 milyon ABD doları kullanım gerçekleşmiştir. Sonuç olarak, **kısa vadeli yükümlülükler** kapsamında yer alan **sağlanan krediler** kalemi, sırasıyla 5.041 milyon ABD doları net kullanım ve 8.361 milyon ABD doları net geri ödeme göstermiştir.

Mevduat hesapları, 2000 yılı Ocak-Ekim döneminde 441 milyon ABD doları azalmış, 2001 yılı Ocak-Ekim döneminde de, özellikle, yurtdışında yerleşik bankaların bankalar nezdindeki hesaplarında gözlenen azalışa bağlı olarak 1.482 milyon ABD doları tutarında azalış göstermiştir.

C- REZERV HAREKETLERİ

Resmi rezervler 2000 yılı Ocak-Ekim döneminde 2.823 milyon ABD doları artarken, 2001 yılı Ocak-Ekim döneminde 3.242 milyon ABD doları azalmıştır.